

Golnaz Hashemzadeh Bonde

«No som capaços d'escapar del dolor»

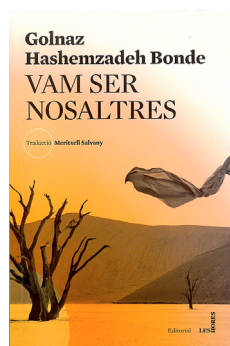
A 'Vam ser nosaltres' (Editorial Les Hores, 2018), la sueca d'origen iranià Golnaz Hashemzadeh Bonde enfronta la seva protagonista, Nahid, amb la mort i el càncer i, de retruc, amb els moments que van marcar la seva vida: la revolució contra l'islamisme a l'Iran, l'emigració, la maternitat, la violència de gènere i una difícil relació amb la seva filla, l'Aram. Parlem amb ella d'una novel·la a cor obert, crua i bellament escrita.

La protagonista de *Vam ser nosaltres* és iraniana i emigra a Suècia. Vostè és sueca i filla d'emigrants iranians. Hi ha res més d'autobiogràfic en la novel·la?

—El llibre és una història sobre la generació dels meus pares, en realitat. La història neix de la meua experiència i de les observacions de tota aquella generació. El meu pare va morir de sobte, quan tenia només cinquanta anys, i unes setmanes després a la meua mare li van diagnosticar càncer i li van dir que també moriria. Tenia cinquanta i pocs anys, també. A més a més, una altra amiga iraniana va morir també a la cinquantena. Tot això em va plantejar un seguit de preguntes: Què he d'aprendre de les generacions anteriors? I per què van morir? Això és autobiogràfic d'alguna manera. Eren coses que havia d'explorar des de la seva perspectiva.

—Els pares també s'havien involucrat en la revolució contra el règim islamista iranià, com els protagonistes?

—Sí. De la revolució en vaig sentir a parlar molt, de petita. D'una banda en sentit positiu, sobre els valors que van defensar —igualtat, justícia i llibertat— i

Vam ser nosaltres
GOLNAZ HASHEMZADEH BONDE

Les Hores
Barcelona, 2018
224 pàgines

sobre la qualitat de la democràcia i la justícia a Suècia —que era una cosa per la qual havien lluitat els meus pares—. Però jo vaig tenir sempre la sensació que els meus pares una mica encara eren allà mentalment, emocionalment. Que això era una part essencial del seu ésser. Hi havia com una divisió intel·lectual i emocional. I, en cert sentit, això era un dels elements més destacats de la seva vida, tot i que el resultat no va ser bo. Va ser molt trist en certs sentits.

La Nahid, en un moment donat, viu amb la seva filla i està mirant per Youtube al seu ordinador uns vídeos sobre la revolució. Recordo que, quan la meua mare estava a punt de morir, jo volia parlar amb ella però ella estava ocupada precisament mirant allò a l'ordinador: vídeos que reproduïen les imatges de l'època de la revolució. I la sorprenien aquelles imatges. "Això és el que va passar realment?", deia. "Caram, que valents que vam ser! Caram, que innocents que vam ser!". Com més a prop estava de la seva mort, més retornava a aquelles vivències.

—A la novel·la, de fet, la revolució és l'arrel de tot el que els passa després. Les revolucions són inútils?

→

→ —Les revolucions són perilloses perquè els canvis no es fan d'una manera controlada. Els meus pares tenien idees diferents sobre la revolució, de fet. La meua mare era molt més idealista. Idealitzava el comunisme i la lluita. En canvi, el meu pare qüestionava la revolució i li tenia por. Veient com van anar les coses, és obvi que la revolució no va portar res de bo i, si ara observo l'Iran actual, diria que seria un gran perill si hi hagués una revolució en aquests moments. Crec que tot això només provoca conflictes. Jo, personalment, no hi crec, en la revolució; crec en les reformes i que hem de mirar de canviar les coses de manera controlada però no mitjançant la violència ni a través dels extrems, perquè el resultat, com hem vist, no és gens bo.

—**A la novel·la, la revolució és un símbol?**

—En el llibre la revolució es presenta com una gran explosió dolorosa i aquesta explosió es queda a dins del teu cos, viatja amb tu. Per molt que marxis geogràficament, el dolor roman en el teu cos: el càncer, d'alguna manera, reflecteix aquest dolor que creix i acaba envaint tot el teu cos i el teu ésser —sempre que el dolor no sigui tractat correctament—. La idea que hi ha darrere de tot això és que no som capaços d'escapar del dolor, que el dolor es conserva dins del cos del que l'ha patit i, a més a més, es transmet de generació en generació. Com que el dolor funciona així, penso que és important parlar-lo, processar-lo i posar-lo en un context, sobretot tenint presents les generacions futures.

—**La protagonista s'enfronta a un càncer, i a la mort, amb una sinceritat extrema, fins i tot brutal. Com ho fa per posar-se en el lloc d'una malalta de càncer?**

—Suposo que això de ser escriptor consisteix a saber posar-se en la pell de l'altra. La protagonista d'aquesta obra és una dona irada, molt enfadada. Una persona que és difícil que agradi a la gent. Té comportaments que social-

ment són inacceptables per qualsevol mare o qualsevol dona, però a mi em va agradar molt poder treballar un personatge femení d'aquestes característiques perquè, quan un coneix la història que hi ha darrere d'aquesta dona, comença a entendre el seu comportament i pot començar a sentir empatia per ella. Empatia és la paraula clau. El llibre

em va servir per acostar-me als meus pares i a la gent de la seva generació i establir una conversa amb ells, encara que ells no fossin aquí.

—**Sobretot al principi, és molt difícil connectar amb el personatge, especialment per la mala relació amb la seva filla. Totes les relacions mare-filla són complicades però aquest cas ho és**

molt més. Per què dibuixa aquest tracte tan difícil?

—La relació entre mares i filles sempre és complexa. La que hi ha entre Nahid i Aram és una relació plena d'amor, d'això no hi ha cap dubte. Però també hi ha moltes altres coses barrejades perquè aquest amor pugui expressar-se de la manera que s'esperaria que

es pogués expressar. La Nahid porta una vida marcada per moltes pèrdues i molts sacrificis: comencen amb la revolució, continuen quan ella ha de marxar del seu país per construir una vida nova. Això de marxar per construir una vida nova és una cosa molt dolorosa, normalment molt més dolorosa del que es parla. Quan ells marxen de l'Iran, diuen que ho fan pels seus fills. I s'espera que això sigui així: que tu vulguis donar als teus fills una vida millor que la que has tingut. Però això obre un gran interrogant. Realment ho feia pels seus fills o ho feia per sobreviure ella, per tenir una vida millor ella? Perquè després resulta que, a pesar de tots els sacrificis, acabarà morint jove. Per tant, ha marxat per sobreviure i no sobreviu, tot i els seus esforços. En canvi, la seva filla viu una vida meravellosa, en llibertat... La seva filla, en el fons, està vivint gràcies als grans beneficis obtinguts a partir de les pèrdues de la mare. Una gran pregunta és si això és correcte. La mare no pot voler —i, sobretot, no es mereix— tenir una bona vida ella mateixa?

—**La tensió mare-filla es rebaixa, precisament, quan la filla queda embarassada. Llavors, la mare, que havia odiat la maternitat des del mateix moment del part, pràcticament li ho perdona tot.**

—La Nahid sap que ella fa mal a la seva filla; sap que la seva filla ha patit i que aquest mal és, en part, culpa seva. Això li genera una gran frustració i la fa ser encara més dura, amb la seva filla. En canvi, amb l'arribada d'una neta, és com un començament nou. Aquesta neta arriba sense màcula, sense cap dany. La mare de la Nahid va patir; ella va patir i la seva filla va patir, però la seva neta és possible que no hereti aquest patiment. Això fa que hi hagi molta esperança dins del llibre: la transmissió d'aquest trauma de generació en generació s'ha anat progressant a poc a poc i hi ha la possibilitat de començar de zero i sense dolor.

—**Una última pregunta sobre el tema de l'emigració. Un estudi molt re-**

cent de la Universitat Pompeu Fabra compara la percepció d'inclusió que tenen els emigrants de la seva ciutat, Estocolm (Suècia), i Barcelona. Sorprenentment, l'estudi diu que "entre les persones immigrants no blanques que van ser entrevistades a Barcelona, el 63% se senten incloses en la societat, mentre que a Estocolm, aquest percentatge baixa fins al 29%". Per a nosaltres, el model suec d'acollida és molt més eficient que no pas el nostre. La sorprèn, a vostè?

—El meu pare, els seus últims anys els va passar a Espanya, a la rodalia de Màlaga. I no és l'únic. Hi ha bastants iranians que viuen a Suècia i que, quan es jubilen o quan es fan grans, venen a viure a Espanya perquè se senten més com a casa. És evident que hi ha unes raons òbvies, com el clima i les hores de sol, però la gent és molt important també. Les persones que arriben a un país és normal que s'hi sentin una mica estranyes. A Suècia, la societat és molt individualista. Segons les estadístiques, de fet, és el país més individualista i el menys religiós del món. Això fa que no hi hagi sentit de comunitat. La gent va a la botiga i no parla amb els altres. És cert que Suècia té les prestacions econòmiques i sanitàries més bones. Tot això és molt bo per viure. Però per viure també és important una mica d'escalf, somriures, que la gent pugui riure en veu alta i aquesta sensació de comunitat que costa molt de trobar allà. Jo hi estic més acostumada. He viscut sempre així. És curiós perquè el meu pare sempre va voler que jo fos més sueca, però que jo fos més sueca que iraniana significava que ell estava molt més sol.

—**Gràcies per la sinceritat.**

—Després hi ha una diferència cultural que trobo que és brutal. Quan el meu pare diu *jo*, vol dir el meu pare més els seus pares més els seus fills. Quan un suec diu *jo*, vol dir *jo* i prou. Això és completament diferent i, potser per això, se senten molt millor aquí que no pas a Suècia.